

Rapport från ICOMOS Scientific Committee Theory and Philosophy of Conservation and Restoration; Konferens och kommittémöte i Bacu Azerbajjan 26-28 april 2012

Heritage under pressure – perspectives of historic urban landscapes

Konferensen handlade om utvecklingen av det urbana landskapet och teorier om hur den under rådande globaliseringsprocess med hårt bebyggelsestryck i många växande storstäder ska kunna ske på ett tillfredsställande sätt socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt. Unesco har nyligen beslutat om ”Recommendation on Historic Urban Landscape” som bl a syftar till att motverka den fragmentisering med nedbrytning av sociala och ekonomiska strukturer som globaliseringsstrycket mot snabbväxande storstäder för med sig.

Det hela genomfördes i Azerbajjans huvudstad Baku, som ligger otroligt vackert vid en stor bukt i Kaspiska havet. Bukten kantas av böljande höjder på vilka staden klättrar. Staden ligger strategiskt där Kaspiska havet möter det flod och sjösystem som leder västerut mot Svarta havet och utvecklades till en viktig handelsstad långt före vår tideräkning började. Dess äldsta del finns med på Unescos världsarvslista.

Tyvärr så är Bakus utveckling en tydlig illustration till skälen bakom Unescos ”Recommendation on Historic Urban Landscape”. I stället för att bygga på och förstärka den tydliga identitet som topografin ger verkar höghus och andra så kallade märkesbyggnader få placeras så att de slår sönder de karaktärsskapande dragen. I stället för att bygga vidare på en måttligt hög och sammanhängande bebyggelsestruktur som fungerar socialt och ekonomiskt så får människor maka på sig eller får de sitt livsrum starkt begränsat för att dessa skrytbyggen ska kunna komma till. Eller så föses de ihop i nya gigantiska bostadshus som på förortsvis placeras ut på lämpligt avstånd från varandra med mycket begränsade möjligheter till socialt och ekonomiskt liv.

Vill ni läsa mer om detta så finner ni en artikel ”Vad säger våra drömbyggen om oss egentligen?”
”www.stockholmskyline.se maj 2012

Dynamisk integritet ger kontinuitet och upplevelse av bevarad identitet

Det var många av föredragen som var givande och intressanta. Många handlade om de försyndelser särskilt med höga hus eller skyskrapor i centrala stadsmiljöer i äldre städer. Något värde har det att veta vad som pågår. Samtidigt kan jag tycka att det ägnas för mycket kraft på att klaga och för lite att på ett stimulerande slagkraftigt sätt skildra såväl alternativa möjligheter som väl underbyggda negativa konsekvenser av denna typ av storskalig exploatering.

Det intressantaste föredraget hölls av Silvio Mendez Zancheti från Brasilien ”Dynamic Integrity a new concept to approach the conservation of historic urban landscape, som jag också funnit orsak att ha en del kontakt med eftermötet mötet. Han betonade vikten av Att fokusera på kontinuitet för människornas upplevelse av en plats, på kulturell integritet / identitet och på att föra in terminologin ”dynamisk integritet när det gäller urban miljö särskilt där förändringstrycket är stort. Jag uppskattade mycket att han styrkte min misstro mot det bland många i vår krets så populära uttrycket ”management of change ” som kan få oss att känna oss moderna och med, menhur uppfattas det egentligen?. Han uttryckte det som

att ”det öppnar fel dörrar” Och visst, de av oss som arbetar som fastighetsutvecklare arbetar normalt med detta, men det är inte vad vi andra borde göra.

Han underströk behovet av förbättrade instrument för ”identification, protection, management and monitoring” som idag inte är avancerade nog för ”historic urban landscape”s för urbana object. Han underströk att detta gäller särskilt för att skapa igenkännande, inlevelse och associationer vilket är nödvändigt för att få förståelse från allmänheten och acceptans från beslutsfattare

På seminariet påpekade jag att jag saknade topografins och andra naturbegrepps betydelse i hans föredrag och att detta har stor betydelse för att kunna formulera gränsen för möjlig förändring med bevarande av värde och identitet. Av hans svar begrep jag att det kommer in i hans filosofi såväl i fysisk mening som i ekonomisk och social mening som skäl till hur en plats utvecklats och det är väl i stort sett som jag ser på detta.

Det handlar ju förstås om att utifrån den specifika kunskapsbas och kompetens hos var och en av oss

- verka för att miljöers värde som bärare av viktiga budskap från gången tid är intakt, begripligt och fullt ut läsbart.
- definiera vari objektets eller miljöns värde ligger och att framhäva dess potential som resurs för långsiktigt hållbar utveckling
- bistå med den kunskap som behövs för objektets goda fortbestånd arkitektoniskt/funktionellt,
- skaffa bästa möjliga förutsättningar att påverka arbetet
- möjliggöra engagemang och seriös bedömning från allmänhet och olika intressenter och genom att åskådliggöra konsekvenserna av olika alternativ till förändring inklusive att ge sin syn på var gränsen för när påtaglig skada uppträder

Många föredrag gav nyttiga detaljkunskaper. Till för mig redan kända nackdelar med skyskrapor, och till viss grad även med höga hus, skyhöga byggkostnader, komplicerade tekniska system, utarmad gatumiljö och dåligt markklimat har jag nu lärt mig att ytterligare en nackdel är på väg. Från bl a Vancouver i Canada rapporterade man att av säkerhetsskäl vill människor i allt mindre utsträckning åka till sitt våningsplan tillsammans med andra i hissarna. Där ryker i ett slag den sociala gemenskap som teoretiskt skulle kunna uppstå i ett stort hus som ersättning för det man förlorar i välkomnande gatumiljö samtidigt som merkostnaderna skenar.

Som sista inlägg höll Polens ordförande tillika vice ordförande i kommittén ett kritiskt tal om rekommendationen. Han jämförde med FN s Nairobi deklARATION som jag inte lyckats läsa ännu. Han fick medhåll från en mindre ivrig skara sammansvetsade. Jag hoppas att jag i egenskap av ordförande för detta sista pass lyckades ge plats för en tydlig motbild. Visst i ICOMOS remissvar har vi tydligt pekat på ett antal utvecklingsmöjligheter. Det är vår roll. Men nu när dokumentet är beslutat så måste det vara betydligt fruktbarare att ta fasta på den målbild vad gäller kompetens och resurser inom vår sektor och arbeta för detta

De besökta världsarven var; Honorary cemetery and alley of Martyr, Icharisheher reserve, Gobustan national Historical-Artistic reserve,

Kerstin Westerlund Bjurström